Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ΤΟ 1878
Μεγάλες στιγμές του έθνους
του Σωτηρίου Δ. Μασταγκά

Ο επίσκοπος Κίτρους Νικόλαος Λούσης, ο λιτοχωρινός Ευάγγελος Κοροβάγκος και ο λοχαγός Κοσμάς Δουμπιώτης δεν ήταν κοινοί θνητοί, ήταν η ζωντανή επισφράγιση της ιστορίας. Τον Φεβρουάριο του 1878 οι Μακεδόνες, δηλαδή οι Έλληνες, αδράξανε τα όπλα και αν έπρεπε να πεθάνουν, θα πέθαιναν σαν Έλληνες.
Οι Μακεδόνες βάσταξαν το βάρος του μεγάλου χρέους, ξεσηκώθηκαν για την χιλιάκριβη λευτεριά, στάθηκαν ορθοί εμπρός στο χρέος τους. «Εμείς είμαστε Έλληνες» είπαν. Να γιατί η επανάσταση του Ολύμπου το 1878 είναι μια ιστορία σαν παραμύθι, είναι από εκείνα τα μεγάλα γεγονότα που ο μύθος τα παίρνει στα φτερά του, που ο θρύλος τα νανουρίζει και που δεν χωρούν στην ανθρώπινη λογική.

Με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου η νικήτρια Ρωσία επέβαλε στην ηττημένη Τουρκία τη δημιουργία της «μεγάλης Βουλγαρίας», ενός τεχνητού κατασκευάσματος. Η τερατώδης εκείνη Συνθήκη εξυπηρετούσε τις βλέψεις του πανσλαβισμού, σφαγίαζε τα δίκαια του Ελληνισμού και καταδίκαζε τη Μακεδονία και τη Θράκη σε δουλεία βουλγαρική. Οι Μακεδόνες εξεγέρθηκαν για να ματαιώσουν το πολιτικό, ιστορικό και εθνικό έγκλημα κατά των Ελλήνων.
Σ' όλα τα κέντρα της Μακεδονίας οι κάτοικοι συγκρότησαν συσκέψεις και συνέταξαν και υπέγραψαν διαμαρτυρίες και υπομνήματα που απευθύνονταν προς τις κυβερνήσεις όλων των μεγάλων Ευρωπαϊκών δυνάμεων, με τα οποία ζητούσαν να ματαιωθεί το τερατούργημα της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου και να παραμείνουν οι Μακεδόνες έξω του ιδρυόμενου τότε βουλγαρικού κράτους. Ενήργησαν και δυναμικά με την κήρυξη της Επανάστασης του Ολύμπου. Την 16η Φεβρουαρίου 1878 εθελοντές από την ελεύθερη Ελλάδα υπό την στρατιωτική ηγεσία του λοχαγού Κοσμά Δουμπιώτη αποβιβάστηκαν στην Πλάκα Λιτοχώρου και εκεί ενώθηκαν με τους αλύτρωτους κατοίκους του Λιτοχώρου και των άλλων χωριών του Ολύμπου και της Πιερίας. Αναπέτασαν τη σημαία της επανάστασης, ευλογούμενοι από τον επίσκοπο Κίτρους Νικόλαο Λούση.
Στο Λιτόχωρο συγκροτήθηκε αμέσως προσωρινή Κυβέρνηση της ελεύθερης Μακεδονίας, υπό τον λιτοχωρίτη Ευάγγελο Κοροβάγκο. Συνεπεία λαθών, των πενιχρών μέσων και κυρίως της ατολμίας της κυβέρνησης των Αθηνών, η επανάσταση του Ολύμπου κατεπνίγη στο αίμα. Αλλά ο επαναστατικός σπινθήρας από κορυφή σε κορυφή μεταδόθηκε μέχρι τη Θεσσαλία και τη Δυτική Μακεδονία και ακόμη βορειότερα. Οι επαναστατικές φλόγες διατηρήθηκαν επί μήνες.
Ενώ ο αγώνας του 1878 σαν εθνικοαπελευθερωτική επανάσταση στρεφόταν κατά του Τούρκου δυνάστη, σαν πολιτική πράξη και σαν δήλωση βούλησης σκόπευε πέρα από τον τουρκικό ζυγό. Το Συνέδριο του Βερολίνου ανέτρεψε τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και οι

σκοποί του πανσλαβισμού απέτυχαν. Οι Μακεδόνες δεν ήταν διατεθειμένοι να ανταλλάξουν τη μια δουλεία με μια άλλη χειρότερη.
1878 – 2017. Κάθε Φεβρουάριο η μνήμη μας ανατρέχει με υπερηφάνεια και συγκίνηση στον ηρωϊκό Φεβρουάριο του έτους 1878, κατά τον οποίο κηρύχθηκε η άπελπις και καταδικασμένη εκ των προτέρων επανάσταση του Ολύμπου. Όχι, η επανάσταση δεν έγινε έτσι «στα κουτουρού», χωρίς υπολογισμό. Στους πανηγυρικούς λόγους δεν ξεδιπλώνουμε τις πτυχές των γεγονότων χάριν της ιστορικής επισημάνσεως και της ιστορικής πληρότητος. Τότε, οι Μεγάλοι έδιναν τη Μακεδονία «μπαχτσίσι» στους Βούλγαρους. Ο αντίλαλος του ιερού αγώνα των προγόνων μας πάνω στον Όλυμπο, στα Πιέρια, στα μακεδονικά βουνά φτάνει στις μέρες μας. Σήμερα, η εθνεγερσία εκείνη διατηρεί απαραμείωτη όλη την αξία της.

